

به نام خدا

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور
۳۹. تأثیر افزایش قیمت گاز طبیعی حاصل از اجرای بند «ج» تبصره «۱۴»
بر سودآوری صنایع فولادی

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال دوم

شماره ثبت:

۷۱۵

شماره چاپ:

تاریخ چاپ:

معاونت پژوهش‌های
زیربنایی و امور تولیدی
دفتر: مطالعات انرژی،
صنعت و معدن

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳۱۰۱۷۹۹۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۱۰/۱۹

مقدمه

براساس بند «ج» تبصره «۱۴» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، سوخت مجتمع‌های پتروشیمی، پالایشگاه‌ها و صنایع پایین‌دستی، مجتمع‌های احیای فولاد و مصارف مربوط به یوتیلیتی شامل برق، آب، اکسیژن و... آنها معادل نرخ خوراک گاز مجتمع‌های پتروشیمی‌ها و واحدهای سیمانی و سایر صنایع برابر ده درصد (۱۰٪) نرخ مذکور که براساس جزء «۴» بند «الف» ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) تعیین می‌شود، محاسبه خواهد شد. حدود ۹۴۴ هزار میلیارد ریال درآمد ناشی از اجرای این ردیف پیش‌بینی شده است.

شایان ذکر است حجم قابل توجهی از گاز تولیدی کشور در زنجیره تولید فولاد مصرف می‌شود؛ این میزان در سال ۱۳۹۹ بیش از ۱۱ میلیارد مترمکعب بوده است که بخش عمده آن در واحدهای احیای مستقیم به‌منظور تولید آهن اسفنجی استفاده می‌شود. بر این اساس، درآمد حاصل از اصلاح قیمت گاز طبیعی در صنایع احیای فولاد، حدود ۲۰۰ هزار میلیارد ریال از ردیف فوق‌الذکر خواهد بود که برای مصارف پیش‌بینی شده در جدول تبصره «۱۴» لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ هزینه خواهد شد.

برای بررسی تأثیر افزایش قیمت گاز بر سوددهی واحدهای تولید فولاد در کشور فرض شده است که سایر هزینه‌ها و همچنین قیمت محصول نهایی ثابت باشد. قیمت گاز در صنعت فولاد در سال ۱۴۰۰ براساس بند «ط» تبصره «۱» قانون بودجه افزایش یافت و برابر ۳۰٪ قیمت گاز خوراک تحویلی به مجتمع‌های پتروشیمی محاسبه شد. به این ترتیب، میانگین این مبلغ در ۶ ماهه اول امسال حدود ۷،۹۲۸ ریال به‌ازای هر مترمکعب محاسبه شده است. این درحالی است که بنابر پیشنهاد لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و همچنین قیمت فعلی گاز طبیعی (حداقل ۱۰ سنت به‌ازای هر مترمکعب) قیمت گاز برای این واحدها به حدود ۳۰ هزار ریال به‌ازای هر مترمکعب خواهد رسید. جدول ذیل، تغییر ایجاد شده در حاشیه سود واحدهای بزرگ تولید فولاد کشور، براساس عملکرد ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۰، ناشی از افزایش قیمت گاز را نشان می‌دهد

جدول. حاشیه سود واحدهای تولید فولاد طبق اطلاعات صورت‌های مالی ۶ ماهه اول سال ۱۴۰۰ برخی شرکت‌های بورسی^۱ با فرض اجرایی شدن افزایش قیمت گاز طبیعی (معادل قیمت خوراک پتروشیمی)

شرح / شرکت	فولاد کاوه جنوب کیش	آهن و فولاد ارفع	فولاد خراسان	فولاد خوزستان	فولاد مبارکه
حاشیه سود با توجه به قیمت سوخت سال ۱۴۰۰ (معادل ۷۹۰ تومان به‌ازای هر مترمکعب)	۲۱	۳۰	۳۴	۳۳	۵۴
حاشیه سود با توجه به قیمت سوخت لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (حداقل معادل ۳۰۰۰ تومان به‌ازای هر مترمکعب)	۱۳	۲۳	۲۶	۲۲	۴۸

مأخذ: یافته‌های پژوهش از اطلاعات صورت‌های مالی ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ شرکت‌های بورسی. ارقام به درصد است.

همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود، اجرای این بند تأثیر قابل توجهی بر سودآوری این واحدها دارد، که نقش مهمی در ارزیابی کشور ایفا می‌کند. همچنین عوامل مختلفی چون جانمایی واحدهای صنعتی، میزان دارا بودن حلقه‌های مختلف زنجیره ارزش، نوع محصول تولیدی و میزان صادرات محصول بر کاهش سود واحدهای فولادی اثرگذار است. افزایش سایر هزینه‌های تولید در سال آینده مانند قیمت برق، آب، حقوق و دستمزد نیروی انسانی، هزینه‌های تعمیرات و نگهداری و... موجب خواهد شد تا حاشیه سود واحدهای فولادی کشور نسبت به میزان محاسبه شده در جدول نیز کاهش یابد. بدیهی است که شرکت‌هایی مانند مجموعه فولاد مبارکه اصفهان به دلیل دارا بودن بخش عمده‌ای از زنجیره ارزش تولید و همچنین ارزش افزوده بالای محصول تولیدی در این واحد صنعتی (انواع ورق‌های فولادی) دارای حاشیه سود بالاتری نسبت به عموم واحدهای صنعتی فولادی کشور خواهد بود.

پیشنهاد

تلاش چند نسل از مدیران و متخصصان صنعتی کشور موجب شده است که امروزه زنجیره ارزش فولاد کشور به سطحی از بلوغ صنعتی و مدیریتی برسد. شایان ذکر است، دسترسی به گاز طبیعی و انرژی برق با نرخ‌های یارانه‌ای، همواره یکی از مشوق‌های سرمایه‌گذاری در بخش فولاد کشور بوده است، اما مشوق‌های سرمایه‌گذاری در هیچ بخشی از اقتصاد نمی‌توانند بدون محدودیت زمانی و همیشگی باشند، زیرا موجب افت پیوسته بهره‌وری و در نتیجه کاهش رقابت‌پذیری در سطح بین‌المللی می‌شوند. با توجه به گذار بخش فولاد کشور از دوره رشد و نمو اولیه و دستیابی به بلوغ صنعتی و مدیریتی، انتظار می‌رود استمرار توسعه و تداوم تولید در این بخش بدون نیاز به مشوق‌ها و حمایت‌های دولتی نیز امکان‌پذیر باشد، بنابراین تدوین‌کنندگان این گزارش با پیشنهاد افزایش قیمت سوخت واحدهای تولید فولاد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ موافق هستند. اما اصلاح قیمت حامل‌های انرژی نیز باید با یک برنامه مشخص و به‌صورت تدریجی و از پیش اعلام شده انجام شود تا تولیدکنندگان بتوانند با تمهیدات مدیریتی و فنی، تاب‌آوری صنعت خود را نسبت به اصلاح قیمت حامل‌های انرژی افزایش دهند.

شایان ذکر است که اصلاح قیمت حامل‌های انرژی زنجیره فولاد یکی از مراحل است که باید در بسته جامع اصلاح ساختار زنجیره فولاد کشور انجام شود. اصلاح نظام عرضه و تقاضا، آزادسازی قیمت‌های محصولات کل زنجیره (از طریق عرضه در بورس کالا و کشف قیمت)، اصلاح عوارض و تعرفه‌های صادرات و واردات و حمایت از صادرات محصولات زنجیره فولاد از دیگر اقدام‌هایی است که باید به‌طور همزمان عملیاتی شود تا آسیب‌پذیری صنعت فولاد کشور به حداقل برسد. بدون نگاه جامع به لزوم تنظیم‌گری زنجیره فولاد کشور، اصلاحات مقطعی و بخشی حامل‌های انرژی موجب آسیب‌های جدی به صنعت فولاد، تحت تأثیر قرار گرفتن صادرات و آشفته‌گی بازار داخلی خواهد شد.

۱. دلیل انتخاب شرکت‌های ذکر شده در جدول، تفاوت در مدل‌های تولید و کسب‌وکار این شرکت‌هاست؛ برای مثال فولاد مبارکه به دلیل دارا بودن بخش عمده‌ای از زنجیره تولید و تولید محصول با ارزش افزوده بالای ورق فولادی دارای حاشیه سود بالاتری نسبت به سایر واحدهاست.